

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ennakkoperintälain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ennakkoperintälain muuttamisesta (HE 49/2024 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Pertti Nieminen, valtiovarainministeriö
- johtava veroasiantuntija Sami Varonen, Verohallinto
- johtava veroasiantuntija Tomi Viitala, Keskuskauppakamari
- veroasiantuntija Laura Kurki, Suomen Yrittäjät ry
- lakiasiaintojohtaja Kati Malinen, Veronmaksajain Keskusliitto ry

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- oikeusministeriö
- Kansaneläkelaitos
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Työeläkevakuuttajat TELA ry

Verojaosto on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Suomen Taloushallintoliitto ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ennakkoperintälakia.

Esityksen mukaan verovuoden verokortit ja ennakonpidätysprosentit tulisivat voimaan 1. tammi-kuuta alkaen. Lisäksi Verohallinto voisi ennakonpidätysprosenttien laskennassa ottaa huomioon

Valiokunnan mietintö VaVM 10/2024 vp

myös yli 7 000 euron suuruiset ennakonkannon alaiset tulot, jos ne olisi huomioitu aiemmin verovelvollisen ennakonpidätysprosentin laskennassa.

Ehdotetuilla muutoksilla sujuvoitettaisiin veronkantoa, parannettaisiin verotuksen ennakoitavuutta sekä edistettäisiin veronkannon digitalisoitumista. Verokorttimenettelyä uudistettaisiin lisäämällä menettelyn sujuvuutta, ymmärrettävyyttä ja sähköisiä toimintatapoja. Uudistuksella vähennettäisiin kansalaisten tarvetta verokorttimuutoksiin ja muutosverokorttien käsittelystä suoritusten maksajille aiheutuvaa työtä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Lakia sovellettaisiin ensimmäisen kerran verovuoden 2025 ennakoperinnässä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Esityksen tavoitteena on parantaa ennakonpidätysmenettelyn sujuvuutta ja verokorttien ymmärrettävyyttä verovelvollisille. Tavoitteena on myös vähentää verovelvollisen tarvetta asioida Verohallinnossa muutosverokortin tai verokorttia koskevan neuvon hakemiseksi sekä vähentää muutosverokorttien käsittelystä suorituksen maksajille ja Verohallinnolle aiheutuvaa työtä. Tavoitteena on myös parantaa ennakoperinnän vastaavuutta.

Esityksen mukaan verovuoden verokortit ja ennakonpidätysprosentit tulisivat voimaan 1. tammi-kuuta alkaen. Perusverokorttien voimaantulo vuoden alusta ja verokorttien tuloajan laskeminen koko kalenterivuodelle parantaisi veronkorttien ymmärrettävyyttä ja selkeyttäisi ennakonpidätysmenettelyä verovelvollisille. Myös valiokunnan asiantuntijakuulemisessa muutosta on kannatettu.

Ehdotuksen mukaan Verohallinto voisi ottaa ennakonpidätysprosentin laskennassa huomioon myös yli 7 000 euron suuruiset ennakonkannon alaiset tulot, jos ne olisi huomioitu aiemmin verovelvollisen ennakonpidätysprosentin laskennassa. Hallituksen esityksessä tämän muutoksen on arvioitu lisäävän ennakoperintämenettelyn johdonmukaisuutta ja parantavan verovelvollisen mahdollisuutta vaikuttaa verojen kertymistapaan ennakoperinnässä. Myös tätä muutosta on kuulemisessa kannatettu. Tähän liittyen kuulemisessa on pidetty tärkeänä esityksessä todettua siitä, että aiempien vuosien kertaluonteisia tuloja ei oteta huomioon ennakonpidätysprosentin laskennassa.

Vaikka esitystä pidettiin perusteltuna ja kannatettavana, asiantuntijakuulemisessa on nostettu esille mahdollisuus tapauskohtaisiin ongelmiin sen vuoksi, että pidätysprosenttia voitaisiin soveltaa ennen kuin suorituksen saaja on saanut sen tiedoksi. Tähän liittyen kuulemisessa tuotiin esille, että uudistuksen ei tule johtaa kohtuuttomiin tilanteisiin ja että ongelmia tulisi seurata ja menettelyä tarvittaessa korjata jatkossa.

Valiokunnan mietintö VaVM 10/2024 vp

Hallituksen esityksen mukaan Verohallinto lähettää perusverokortit postitse siten, että verovelvollinen saa ne aina tiedoksi hallintolain 59 §:n 2 momentin seitsemän päivän oletusmääräajan puitteissa ennen vuodenvaihdetta, jolloin perusverokortit tulisivat jatkossa voimaan. Esityksessä on arvioitu, että tilanne, jossa perusverokortti tulisi voimaan ja sitä olisi sovellettu ennen kuin suorituksen saaja on saanut sen tosiasiallisesti tiedoksi, olisi siten hyvin poikkeuksellinen. Verovelvollisen perusverokortti olisi joka tapauksessa nähtävillä Verohallinnon sähköisessä asiointipalvelussa OmaVerossa heti, kun verokortti on muodostettu. Jos verovelvollisen todelliset tulot poikkeavat merkittävästi Verohallinnon perusverokortin pidätysprosentin laskentaperusteista, verovelvollinen voi pyytää ennakonpidätysprosentin muuttamista eli hakea muutosverokorttia.

Verovelvollisen perusverokortin pidätysprosentti voisi olla lähtökohtaisesti liian korkea verovelvollisen todellisiin tuloihin nähden vain silloin, kun verovelvollisen tulot ovat edellisenä vuonna pienentyneet merkittävästi eikä verovelvollinen ole hakenut tulojen muutoksen johdosta muutosverokorttia tai tulot ovat pienentyneet merkittävästi sen jälkeen, kun perusverokortti on muodostettu Verohallinnossa. Tällöin tieto tulojen muuttumisesta olisi verovelvollisella itsellään, eikä Verohallinto olisi voinut olla tästä tietoinen. Ennakonpidätysprosentin muuttaminen edellyttäisi tällaisessa tilanteessa kuitenkin verovelvollisen reagointia eli muutosverokortin hakemista todellisten tulojen mukaan. Muutosverokortti voidaan pyytää jo ennen vuodenvaihdetta.

Saadun selvityksen mukana pääosa 1. tammikuuta maksettavista suorituksista on etuuksia kuten eläkkeitä. Eläkkeiden osalta Verohallinto saa eläkkeen maksajilta tiedot tulevana vuonna maksettavista eläkkeistä ja ne on otettu huomioon verokortin ennakonpidätysprosentissa automaattisesti oikean suuruisena.

Hallituksen esityksestä ilmenevien seikkojen ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää ehdotettuja muutoksi tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina. Valiokunta korostaa kuitenkin tarvetta Verohallinnon riittävälle ohjeistukselle ja viestinnälle muutoksista ja niiden vaikutuksista. Ehdotettu muutos koskee laajaa joukkoa verovelvollisia.

Ennakkoperintälain 3 §:n 3 momentti

Ehdotetun ennakkoperintälain 3 §:n 3 momentin mukaan suorituksen maksajan tulisi käyttää suorituksen saajan edellisen vuoden päättyessä voimassa ollutta ennakonpidätysprosenttia, jos maksajalla ei ole tiedossa suorituksen saajan maksuvuoden ennakonpidätysprosenttia. Tämä poikkeus koskisi tammikuussa maksettavia suorituksia. Vain siinä tapauksessa, että suorituksen maksajalla ei ole tietoa suorituksen saajan edellisvuoden ennakonpidätysprosentista, tulisi ennakonpidätys toimittaa ennakkoperintäasetuksen 3 §:n mukaisesti 60 prosentin suuruisena tai Verohallinnon ennakonpidätyksen toimittamistavoista ja määrästä antaman päätöksen mukaisesti. Kansaneläkelaitos on tältä osin ehdottanut lainkohtaa muutettavaksi siten, että maksaja voisi edellisvuoden ennakonpidätysprosentin rinnalla käyttää edellä mainitussa Verohallinnon päätöksessä tarkoitettuja pidätysprosentteja.

Tältä osin valiokunta toteaa, että mahdollisuus toimittaa ennakonpidätys vaihtoehtoisilla tavoilla heikentäisi oikeustilan selkeyttä ja jättäisi epäselvyyttä siitä, mitä ennakonpidätysprosenttia maksajan tulisi käyttää kulloisessakin tilanteessa. Sen lisäksi, että ehdotus olisi vastoin esityksessä tarkoitettua ennakonpidätysprosentin käyttöjärjestystä, olisi se myös heikennys nykytilaan ver-

Valiokunnan mietintö VaVM 10/2024 vp

rattuna, jossa tammikuun etuuskien ennakonpidätyksiin käytetään ensisijaisesti edellisen vuoden päättyessä voimassa ollutta verokorttia ja vasta toissijaisesti ennakonpidätys lasketaan tapa- ja määräpäätöksen mukaan. Erityisesti pienituloisilla etuudensaajilla tämä voisi johtaa tammikuussa liian korkeaan ennakonpidätykseen. Edellä todettu huomioon ottaen valiokunta ei pidä kuulemisessa ehdotettua muutosta perusteltuna.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 49/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 11.6.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Markus Lohi kesk
varapuheenjohtaja Krista Mikkonen vihr
jäsen Otto Andersson r
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Marko Kilpi kok
jäsen Jari Koskela ps
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Ville Valkonen kok
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Eeva Kalli kesk
varajäsen Jukka Kopra kok
varajäsen Minja Koskela vas
varajäsen Lauri Lyly sd
varajäsen Saku Nikkanen sd
varajäsen Jaana Strandman ps
varajäsen Ville Väyrynen kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tarja Järvinen